

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2008 vp

Hallituksen esitys vuoden 2006 kansainvälisen trooppista puuta koskevan sopimuksen hyväk- symisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä huhtikuuta 2008 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vuoden 2006 kansainvälisen trooppista puuta koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 40/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- vanhempi hallitussihteeri Kirsi Taipale, maa- ja metsätalousministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Metsäntutkimuslaitos
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
- Metsäteollisuus ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Genevessä tammikuussa 2006 tehdyn vuoden 2006 kansainvälisen trooppista puuta koskevan sopimuksen sekä lakiehdotuksen sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä antaisi suostumuksensa sopimuksen väliaikaiselle soveltamiselle.

Kansainvälinen trooppista puuta koskeva sopimus on yksi Yhdistyneiden Kansakuntien kauppaja kehityskonferenssin puitteissa neuvotelluista perushyödykesopimuksista. Kaikki perushyödykesopimukset laaditaan määräaikaisiksi, jotta sopimustekstin mahdollinen ajastaan jälkeen jääminen ei haittaa toimintaa.

Ensimmäinen kansainvälinen trooppisen puun sopimus on vuodelta 1983. Sopimuksen toimeenpanoa varten perustettiin vuonna 1986 kansainvälinen trooppisen puun järjestö. Suomi on ollut järjestön toiminnassa mukana alusta lähtien. Nykyinen kansainvälinen trooppista puuta koskeva sopimus on vuodelta 1994. Uusi sopimus ei muuta järjestön toimintaa olennaisesti. Sopimuksen tavoitteena on edelleenkin tukea trooppisen puun tuottajien ja kuluttajien välistä yhteistyötä niin, että se edistää ja monipuolistaa kansainvälistä trooppisen puun kauppaa ja edistää trooppista puuta tuottavien metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä pyrkii tasapainottamaan taloudellisia ja ympäristönäkökohtia. Sopimuk-

sen merkittävimmät muutokset koskevat rahoituksen rakennetta, joka uuden sopimuksen mukaisena on järjestön kannalta kestävämpi. Sopimuksen tavoitteisiin on lisätty joitakin viime vuosina esille nousseita aiheita, kuten köyhyyden vähentäminen ja laittomien hakkuiden torjunta.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus trooppista puuta koskevan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimuksen on tarkoitus tulla kansainvälisesti voimaan 1 päivänä helmikuuta 2008 tai jonakin muuna päivänä sen jälkeen, kun sen on ratifioinut vähintään 12 tuottajamaata, joilla on vähintään 60 prosenttia tuottajaryhmän äänistä, ja vähintään 10 kuluttajamaata, joilla on vähintään 60 prosenttia trooppisen puutavaran tuontimäärästä vuoden 2005 kauppatilastoista lasketuna. Jos sopimus ei ole tullut voimaan 1 päivänä syyskuuta 2008, Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri kutsuu sopimuksen ratifioineet

maat koolle päättämään sopimuksen mahdollisesta voimaan saattamisesta. Sopimus sisältää määräyksen myös sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta, jos sopimus ei ole tullut voimaan viimeksi mainittuna päivänä.

Sopimuksen ovat tähän mennessä Euroopan yhteisön osalta allekirjoittaneet Euroopan yhteisö sekä Alankomaat, Yhdistynyt kuningaskunta, Suomi ja Kreikka. Muut yhteisön jäsenvaltiot eivät vielä ole allekirjoittaneet sopimusta. Lisäksi sopimuksen on allekirjoittanut 15 muuta valtiota. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 19 päivänä helmikuuta 2008. Alustavan suunnitelman mukaan yhteisön jäsenvaltiot tallettaisivat hyväksymis- tai ratifiointiasiakirjansa samanaikaisesti syksyllä 2008.

Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että kyseinen vuoden 2006 sopimus korvaa vuoden 1994 kansainvälisen trooppista puuta koskevan sopimuksen. Uusi sopimus perustuu pitkälti aiempiin sopimuksiin. Sopimuksen yleistavoitteena on edistää kestävästi hoidetuista ja laillisesti hakatuista metsistä lähtöisin olevan trooppisen puun kansainvälisen kaupan laajentamista ja monipuolistamista sekä edistää trooppista puuta tuottavien metsien kestävää hoitoa. Yleistavoite on muuten sama kuin edellisessäkin sopimuksessa, mutta siihen on lisätty laillisten hakkuiden tavoite.

Sopimus sisältää 19-kohtaisen luettelon keinoista edellä mainitun yleistavoitteen saavuttamiseksi. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että uusia keinoja ovat muun muassa köyhyyden vähentäminen, metsälainsäädännön toimeenpanon parantaminen ja hyvän hallinnon edistäminen, tietojenvaihto sertifiointista trooppisten metsien kestävästä käytöstä edistämiseksi ja jäsenmaiden tietämyksen parantaminen siitä, mitä li-

sähyötyjä metsien ympäristöpalvelut ja muut kuin puutuotteet tuovat metsien kestävästä käyttöön. Toisin kuin aiemmissa sopimuksissa trooppisen puun määritelmä kattaa vuoden 2006 sopimuksessa myös trooppisen havupuun. Aikaisempi määritelmä kattoi vain lehtipuumetsät. Myös kestävä metsänhoidon määritelmä on uusi. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että käsitteen määrittelemineen on osoittautunut vaikeaksi. Nyt määritelmässä viitataan järjestön asiaa koskeviin asiakirjoihin ja ohjeistoihin.

Valiokunta pitää trooppista puuta koskevaa sopimusta tärkeänä trooppisten metsien kestävä hoidon edistämiseksi. Sopimusta koskevassa aikaisemmassa eduskuntakäsittelyssä on käynyt ilmi, että metsien vähenemisestä aiheutuu 20 prosenttia maailman kasvihuonekaasupäästöistä. Pelkästään Amazonin sademetsää hävitetään noin 20 000 neliökilometriä vuosittain, mikä merkitsee sitä, että 80—90 prosenttia sademetsien ekosysteemeistä on tuhoutunut vuoteen

2020 mennessä. Maailman biodiversiteetistä valtaosa sijaitsee sademetsissä, joten sademetsien tuhoutuminen uhkaa myös biodiversiteettiä. Monet maat, kuten Brasilia, ovat asettaneet tiukkoja säästöksiä hakkuille, mutta laittomat hakkuut ovat varsin yleisiä. Kansainvälisen trooppisen puun järjestön ITTO:n vuonna 2005 julkaiseman selvityksen mukaan maailman trooppisista metsistä vain murto-osaa hoidetaan kestävästi. Laittomien hakkuiden osuus on jopa 60–90 prosenttia. Ongelma on myös Kiinan kasvava trooppisen puun kulutus. Nyt jo yli kolmasosa kaikesta trooppisesta puusta ohjautuu Kiinaan.

Valiokunta painottaa sitä, että sopimuksen tavoitteisiin tehdyistä lisäyksistä laittomien hakkuiden torjunta on erittäin tärkeä. Ilmastonmuutoksen hillitseminen edellyttää paitsi muita päästöjen vähentämistoimia myös trooppisten metsien vähenemisen pysäyttämistä seuraavan vuosikymmenen aikana ja kehityksen kääntämistä tämän jälkeen metsityshankkeiden avulla nousuun. Metsien vähenemisen estämiseksi on kyettävä löytämään kannustimia, joiden avulla metsien säilyttämisestä ja kestävästä käyttämisestä saadaan suurempi hyöty kuin niiden hävittämisestä. Valiokunta korostaakin sopimuksen merkitystä tilanteessa, jossa monet trooppista puuta tuottavat maat ovat sekä poliittisesti että päätöksentekojärjestelmältään epävakaita. Muun muassa kaupan ja markkinoihin vaikuttava sopimusjärjestelmä kuuluukin niihin harvalukuisiin keinoihin, joiden avulla voidaan vaikuttaa edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Esityksen perusteluista käy ilmi, että Suomi ei ole koskaan ollut merkittävä trooppisen puun kuluttaja, vaan tavoitteina alun perin trooppista puuta koskevaan sopimukseen liittyttäessä oli yhteistyösuhteiden luominen niihin tuottajamaihin, jotka eivät ole kehitysapumme kohdemaita, suomalaisen metsäosaamisen vieminen ulkomaille sekä kansainväliseen metsäkeskusteluun osallistuminen yleensä.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi sopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Valiokunnalle toimitetussa

sa selvityksessä on kiinnitetty huomiota siihen, että Euroopan yhteisön ja jäsenvaltioiden toimivallan jako ei ole aivan yksiselitteinen. Yhteisön päätös allekirjoittaa sopimus ja soveltaa sopimusta väliaikaisesti perustuu kauppaja ympäristöpolitiikkaa sekä yhteisön ulkosopimuksia koskeviin perustamissopimuksen artikloihin. Kauppapolitiikka kuuluu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan ja ympäristöpolitiikka taas ns. jaettuun toimivaltaan. Kehitysyhteistyö kuuluu myös jaettuun toimivaltaan. Toisaalta taas metsäpolitiikka kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä onkin todettu, että yhteisön ja jäsenvaltioiden välistä toimivaltaa voidaan tarkastella esimerkinomaisesti sopimuksen 1 artiklassa lueteltujen keinojen valossa. Monet artiklassa luetelluista keinoista liittyvät useampaan politiikkaan. Kauppapolitiikkaan liittyy esimerkiksi e kohta, jossa mainitaan markkinoille pääsyyn vaikuttavat tekijät ja hinnat. Kehitysyhteistyöhön taas voidaan katsoa liittyvän 1 artiklan c kohta, jossa mainitaan kestävä kehitys ja köyhyyden vähentäminen. Sopimus sisältää myös määräyksiä, joiden voi katsoa liittyvän sekä metsäpolitiikkaan että ympäristöpolitiikkaan. Tällaisia ovat artiklan d ja m kohdat, joissa viitataan metsien kestäväan hoitoon ja käyttöön. Toimet, joilla pyritään parantamaan metsälainsäädännön toimeenpanoa ja ehkäisemään laittomia hakkuita ja niihin liittyvää kauppaa, voidaan katsoa ympäristö-, metsä- ja kauppapolitiikkaan liittyviksi.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan ja

MmVM 8/2008 vp — HE 40/2008 vp

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 15 päivänä toukokuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Klaus Pentti /kesk
vpj.	Pertti Hemmilä /kok	Petri Pihlajaniemi /kok
jäs.	Susanna Haapoja /kesk	Erkki Pulliainen /vihr
	Anne Kalmari /kesk	Kari Rajamäki /sd
	Johanna Karimäki /vihr	Arto Satonen /kok
	Lauri Kähkönen /sd	Katja Taimela /sd
	Esa Lahtela /sd	Pekka Vilkuna /kesk
	Mats Nylund /r	vjäs. Matti Kangas /vas.
	Pentti Oinonen /ps	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.